

marec 2025
MISIA SLÚŽIŤ PRAVDE

CIEĽ STRETNUTIA

- Ukázať kresťanský pohľad na realitu. Spočítanie na základe pravdy.
- Vyhodnotenie fenoménov moderného sveta.

PRÍPRAVNÁ LEKTÚRA NA STRETNUTIE

Wojciech Roszkowski, Roztrzaskane lustro. Upadek cywilizacji zachodniej. (úryvky)

Prvou obeťou novej ľavice je vždy pravda. Slovo „pravda“ sa stalo intelektuálnym tabu v každodennom diskurze na Západe. Neustále počujeme, že „pravda je nejednoznačná“, že „práv je veľa“ alebo „pravda leží uprostred“. „Pravda“, najmä „jedna pravda“, dnes znie provokatívne. Koľko profesorov je dnes prekvapených alebo sa zhovievavo usmieva, keď počujú, že povinnosťou vedca je hľadať pravdu! Koľkí budú opakovať Pilátove slová: "Čo je pravda?" Politická korektnosť, presadzovaná v niektorých západných intelektuálnych kruhoch, vedie na scestie. V dôsledku toho sa slovo „kradnúť“ niekedy nahrádza slovom „vziať“ a „zabíjať“ sa nazýva „vziať život“. Nie je ťažké nevidieť slepú uličku, do ktorej politici „politickej korektnosti“ smerujú. Málokto si však všimne, že to vyplýva zo začarovaného kruhu slobody ako cieľa samej v sebe. Sloboda v tejto podobe dehumanizuje človeka v miere podobnej zotročovaniu. Pravdepodobne si zástancovia „ideologickej neutrality“ celkom neuvedomujú, čo robia. V skutočnosti likvidujú civilizáciu. Ľudia sa po stáročia snažia prekonať zlé zvyky, nespravodlivosť, krutosť, zneužívanie vládcov a iné temné stránky ľudského života a teraz niektorí „ideologicky neutrálni“ intelektuáli a často aj „obyčajní ľudia“ spochybňujú morálne hodnotenie ľudských činov a akúkoľvek pravdu o svete. Dôsledkom tohto postoja je rovnica zločinu a úspechu, lojality a zrady, hrdinstva a zbabelosti, múdrosti a hlúposti, lži a pravdy. Obrazne povedané, zástancovia teórie o existencii mnohých právd sa chcú na seba pozrieť v rozbitom zrkadle. V každom demokratickom systéme existujú pravidlá, o ktorých sa nehlasuje. Už Platón si to všimol. Zneužívanie inštitútu slobodnej voľby vlastne podkopáva zmysel demokracie. Lebo čo sa stane, ak začneme hlasovať o princípe „nezabiješ“? (...)

Tolerovanie škodlivých názorov nepostačuje: musíme ich akceptovať. Sexuálne menšiny alebo názory, ktoré ničia morálku, nemožno jednoducho tolerovať, mali by sa uznávať prinajmenšom ako rovnocenné, ak nie legitímnejšie. V opačnom prípade budeme obvinení z diskriminácie. (...)

V dôsledku akéhosi „teroru tolerancie“ sú kresťania alebo ochrancovia tradičných hodnôt vo všeobecnosti zbavení práva ich praktizovať na základe podmienky vo svedomí a cirkevné inštitúcie sú nútené akceptovať interrupcie. Zdalo by sa, že pádom komunizmu sa tlak nepriateľov kresťanstva zmierni. Žiaľ, nič také sa nestalo. Naopak, na konci druhého tisícročia sú kresťania najviac prenasledovanou náboženskou skupinou na svete. Politickú vojnu proti kresťanstvu vedú veľké medzinárodné organizácie podporované OSN a Európskou úniou. (...)

„Demokratické“ médiá, podobne ako tie komunistické, dokážu z veľkého davu urobiť malú skupinku a nafúknuť okrajovú udalosť do premrštených rozmerov. Ani na informačnom trhu neexistuje demokracia. Majitelia médií väčšinou zostávajú v úzadí a starostlivo sa vyhýbajú upozornovaniu na jednoduchý fakt, že ich nikto nevolil. Ľudia, ktorí riadia mediálny trh a propagujú to, čo sa dnes v modernom poľskom jazyku nazýva „badziewie“ (z angl. baddie) (svinstvo), sa často tvári nevinné a vysvetľujú, že sú len v službách verejnej mienky. Moderný informačný trh nie je formovaný ani tak dopytom príjemcov, ale skôr ponukou, teda vôľou vydavateľov. Rastúca úloha médií dala hovorovému pojmu „verejná scéna“ nový význam. Zdá sa, že dôležité je to, čo sa deje na verejnej scéne, teda v médiách, a nie to, čo sa skutočne deje. Na pluralitnom mediálnom trhu môže každý, kto má peniaze alebo púta pozornosť ľudí peniazmi, prísť s najhlúpejšou a najnechutnejšou možnou vecou. V demokratických spoločnostiach realitu neovládajú len volení politici, ale aj riaditelia

ľudskej fantázie, ktorí do veľkej miery slúžia mamonu. Žiaľ, veľmi často vidia realitu vyslovene škodlivo a tento pohľad nakazí divákov.

Co to jest prawda? – w: Wojciech Roszkowski, Bunt barbarzyńców.

Často počúvame, že „pravda je nejednoznačná“, že „pravda leží uprostred“ alebo že „každý má svoju pravdu“. Toto posledné tvrdenie je obzvlášť zavádzajúce, pretože ak by bolo toľko právd, koľko bolo ľudí, muselo by byť toľko svetov. Každý môže mať svoj názor, ale nemusí to byť pravda. „Pravda“, najmä „jedna pravda“, dnes znie provokatívne. Za diskreditáciu tohto slova môžu najmä bolševici, ktorí svoj propagandistický orgán nazvali Pravda a desaťročia tam propagovali neuveriteľné klamstvá. Určitú zodpovednosť nesú aj takzvaní intelektuáli. Koľko profesorov je dnes prekvapených alebo sa zhovievavo usmieva, keď počujú, že povinnosťou vedca je hľadať pravdu! Koľkí budú opakovať slová Pontského Piláta: „čo je pravda“? Starí filozofi hľadali pravdu a chceli vedieť, ako sa veci majú. Neskorší filozofi rozložili svet a metódy jeho poznávania. Človeka zredukovali na biológiu, ekonómiu či pudy. Nimi predstavený človek už nemá identitu. Redukčné polia vlastne vylučovali jeho existenciu. Filozofi zredukovali seba a svojich poslucháčov na spontánne reflexy a nejasné emócie, mylne nazývané „sloboda“. Ako hovorí Allan Bloom, život mysle sa z veľkej časti zmenil na „idiotský román“. V Listoch starého diabla mladému Cliveovi Lewisovi ostrieľaný Trickster odporučil Wormwoodovi, ktorý sa práve venoval diablovmu remeslu: "Uisti sa, že jeho myseľ nevníma ten jednoduchý protiklad, ktorý existuje medzi Pravdou a Nepravdou." V modernej „Škole pomenovanej po Pontskom Pilátovi“ sa učia mnohé náuky. Existuje historizmus, ironicky definovaný Leszkom Koľakowskim ako úsudok „že dnes je pravda a zajtra niečo iné“, existuje pozitivizmus („aby ste nestrácali čas hlúpymi otázkami, napr. prečo je niečo to alebo ono alebo čo je dobré alebo zlé“), postmodernizmus („že všetko je dovolené“), relativizmus („že to všetko môže byť takto alebo aj ináč“), filozofia Nietzscheho (všetko so všetkým zápasí, a takto to aj bude, a nedáva to žiadny zmysel), dekonštrukcionizmus („že nech hovoríš čokoľvek, nič to neznamena“), ako aj existencializmus („že aj ty môžeš byť tragickou postavou“, to všetko sú Koľakowského vyjadrenia). (...)

Pojem pravdy vždy trápil mysliteľov. Klasickú definíciu pravdy sformuloval sv. Tomáš Akvinský, parafrázujúc Aristotelove slová vo vzorci *veritas est adaequationintellectus et rei* („Pravda je zhoda myšlienok a vecí“). Preto má svätý Tomáš tri definície pravdy: metafyzickú („pravda je to, čo existuje“), kognitívnu teóriu („pravda je myšlienka v súlade s realitou“) a logickú (všetko, čo poukazuje na pravdu a vedie k nej). V súčasnosti existuje veľa, často sa dopĺňajúcich, teórií pravdy. Okrem iného teória referencie Bertranda Russella, ktorá sa v podstate odvoláva na epistemologickú definíciu sv. Tomáša hovorí, že pravda je to, čo odkazuje na fakty. Teória koherencie tvrdí, že „pravdivosť výroku spočíva v jeho konzistentnosti s daným súborom iných výrokov“. Tu by mohla vzniknúť pochybnosť, že každý výrok môže súvisieť s ľubovoľným počtom nepravdivých výrokov. Akvinského kognitívno-teoretickú definíciu spochybnil Immanuel Kant, ktorý tvrdil, že hodnotenie zhody myslenia s realitou je vždy subjektívne. Žiaľ, tejto subjektivite sa nikdy nevyhneme a jediné, čo môžeme urobiť, je prijať skromné definície Aristotela a sv. Tomáša a pozorovanie dôsledkov spochybňovania pojmu pravdy ako takej. Tvrdenie, že neexistuje pravda alebo že je nepoznateľná, sa premieta do presvedčenia, že každý názor možno ospravedlniť, napríklad, že sa nevie, prečo by niekto mal žiť a niekto nie. Rovnako ako u Piláta, najvyššou cenou za pochybnosti o pravde môže byť smrť.

PRIEBEH STRETNUTIA

1. Zdieľanie Božím slovom.

Texty na zdieľanie: Jn 8,31-36; Jn 18,36-39.

Otázky na zdieľanie:

- Ako chápem spojenie pravdy so slobodou a hriechom?
- Ako máme chápať v kontexte vyššie citovaných Kristových slov výrok o. F. Blachnického: Úsilie za oslobodenie človeka, oslobodenia národa či ľudstva vo všeobecnosti treba vnímať ako pokračovanie Kristovho spasiteľského poslania?

2. Čítanie textov.

a. Pripomeňme si nasledujúci úryvok z referátu o. F. Blachnického, ktorý bol použitý na predchádzajúcom stretnutí: Problém alkoholizmu vo svetle teológie oslobodenia:

Pozrime sa teraz na to, ako je problém slobody prezentovaný vo Svätom písme. Klasický citát nájdete v Evanjeliu sv. Jána (8, 31-32). Židom, ktorí mu uverili, Ježiš povedal: *"Ak ostanete v mojom slove, budete naozaj mojimi učeníkmi, poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí."* Stojí za zmienku, že v Kristovom učení idú tieto dve veci – oslobodenie človeka a prinavrátenie zraku a videnia – často ruka v ruke. Aj v texte z Evanjelia sv. Lukáša, čo je východiskový text, tieto dve úlohy boli vzájomne prepojené: vyhlásiť vážnom slobodu a nevidomým vrátiť zrak. Kristus sa vyhlasuje za svetlo sveta a veľmi často vracia zrak nevidomým. Toto spojenie obsahuje veľmi hlboký obsah. Ukazuje hlbší zmysel Kristovej spásy a ľudského oslobodenia. – Pravda ťa oslobodí. – Človek je slobodný, keď svoj život vedome podriadi pravde. Preto je sloboda vo svojej najhlbšej podstate závislosť a protiklad je zavádzajúci: sloboda = nezávislosť – otroctvo = závislosť. Zopakujme si: ľudská sloboda je vo svojej najhlbšej podstate závislosť. Je to však dobrovoľne akceptovaná závislosť; pretože ľudská vôľa je slobodná len do tej miery, do akej je vedomá, do tej miery, do akej si vedome vyberá to, čo rozum ukazuje ako pravdu a hodnotu. Preto by sa otroctvo malo stotožňovať nie so závislosťou, ale s nevôľou, teda vôľou neosvietenou rozumom, nevedomou, pretože taká vôľa nie je vôľa. Preto nemôžeme povedať, že zvieratá majú vôľu, riadia sa inštinktom. A hovoríme, že človek, ktorý podlieha rôznym emóciám a pocitom a ktorý koná bez toho, aby ich ovládal, koná ne-rozumne. (...) Človek ako osoba je obdarený rozumom a slobodou a realizuje sa len v súlade so svojou prirodzenosťou a svojím povoláním, keď sa jeho vôľa dobrovoľne podriadi svetlu pravdy (svetlu rozumu, svedomia, Božiemu slovu, Kristovi). Dokonalosť človeka a jeho oslobodenie spočíva vo vnútornej harmónii medzi vôľou a poznanou pravdou. Tu sa môžeme odvolať na znamenie, ktoré poznáme – symbol Fos-Zoe, Svetlo-Život, ktorý hrá veľkú úlohu v našom hnutí. Na toto znamenie sa môžeme pozeráť ako na znak oslobodenia človeka. Ak je život človeka podriadený svetlu, ak je súlad, harmónia medzi tým, čo pozná ako svetlo, ako pravdu, a tým, čo žije a čo si v živote uvedomuje, potom je slobodný. Aby sme to zhrnuli, hovoríme: samotný pojem slobody zahŕňa postoj podriadenosti, ale plne dobrovoľnej podriadenosti sa svetlu, svetlu pravdy. Takže: pravda ma oslobodí.

b. Citácia úryvku programovej správy zo 49. Kongregácie pre zodpovedné osoby:

„Nová kultúra“ podporovaná Kruciátou oslobodenia človeka sa musí prejaviť jednak varovaním všetkých ľudí pred hlúposťami moderných ideológií, ktoré podkopávajú napríklad pravdu o človeku stvorenom ako muž alebo žena, a tiež by mala ľudí scitlivovať na rôzne manipulácie zamerané na akceptovanie dnes šírených názorov, ktoré niekedy dokonca porušujú princípy rozumu. Ale na druhej strane sa „nová kultúra“ musí prejaviť aj v neustálom vytváraní početných prostredí pre všestranný rozvoj jednotlivých ľudí, teda v budovaní kresťanských spoločenstiev: detí, mládeže a celých rodín na princípoch evanjelia. A to je pozitívny prvok zahrnutý v definícii novej kultúry, vyjadrený v presadzovaní alternatívneho životného štýlu, teda špecifického ekosystému, v ktorom môže rásť Kristov učeník. Pán nás volá k poslaniu podporovať „novú kultúru“, ktorá je založená na Kristových slovách, že pravda oslobodzuje človeka. Dnes často relativizovanú pravdu podkopáva tvrdenie, že neexistuje jediná objektívna pravda, len názory jednotlivých ľudí. Dokonca sa verí, že obhajovaním pravdy a vyžadovaním jej rešpektu v spoločenskom živote sa stávame totalitnými ľuďmi, že nemáme tolerantný postoj k iným ľuďom. To je, samozrejme, jeden z prejavov súčasnej ideológie, proti ktorej sa musíme postaviť v mene vernosti Kristovi. Ak sa zhodneme na tom, že každý sa môže držať svojho vlastného názoru, že neexistujú žiadne objektívne kritériá na rozlíšenie pravdy od klamstva, zostanú vôbec nejaké kritériá, ktoré umožnia modernému človeku rozlíšiť dobro od zla? A v dôsledku toho si jednoducho budeme musieť priznať, že každé správanie, každý spôsob života je rovnako správny, pokiaľ prináša uspokojenie. A tu sa dostávame k situácii, v ktorej môžeme hovoriť o zrode a šírení nového náboženstva, charakteristického pre éru postmoderny, nazývaného akýmsi moralistickým terapeutickým deizmom. Jeho hlavnými determinantmi sú subjektívne prežívané šťastie, pohoda a všeobecná tolerancia. S takýmito postojmi sa dnes v našej údajne katolíckej spoločnosti stretávame čoraz častejšie. V takejto súvislosti stojí za to citovať slová o. Blachnického o oslobodení skrze

pravdu ako o základnej službe ľudu nášho Hnutia, aby sme položili správny základ pre dielo oslobodenia, ktoré máme podniknúť: Náš život musí byť v službe pravde. Toto je základná diakonia, ktorá musí nastať, musí najprv existovať v nás ako vernosť pravde, pripravenosť prijať jej požiadavky – pripravenosť podriať sa pravde. Najväčšia tragédia človeka spočíva v nepochopení, že slúžiť pravde ho zväzuje, že je to akési otroctvo. (...)

Vtedy človek slúži pravde, vtedy je slobodný. (...)

Celý formačný ideál nášho Hnutia je ukrytý v znaku „Fos-Zoe“. Pochopenie tejto reality, pochopenie tohto kľúčového vzorca ľudského oslobodenia je srdcom našej charizmy, nášho povolania. Ak prijmeme toto volanie najprv v sebe, potom v našich spoločenstvách, potom medzi ostatnými ľuďmi – prijímame skutočnú diakoniou oslobodenia. Ak ľudí neoslobodíme od pokrytectva, od tejto vnútornej vzbury proti pravde, všetko bude len povrchným oslobodením. A potom sa vrátíme k slovám otca Blachnického: „Nič nepotrebuje naša vlasť a svet viac ako prítomnosť ľudí, ktorí takto pochopili a realizovali svoju slobodu. Len takto oslobodení ľudia môžu priniesť slobodu iným. Iba ľudia, ktorí mali odvahu priznať pravdu a konať podľa nej, môžu oslobodiť iných. Len vtedy sa splní Pánov prísľub: Pravda vás vyslobodí.“ – to povedal náš zakladateľ v roku 1981 počas VI. Kongregácie zodpovedných v rámci katechézy s názvom „Integrálny koncept diakonie jednoty“. Propagácia takto chápanej „novej kultúry“, založenej na základe pravdy, sa v súčasnom kultúrnom kontexte Európy javí ako mimoriadne dôležitá, pretože sa dotýka oblasti slobody a života každého človeka. Napriek tomu vidíme, ako sa človek opäť stáva otrokom ideológií, ktoré ho pred našimi očami ohrozujú. Bez spoznávania a hlásania pravdy o človeku, pravdy v súlade s tým, čo je napísané v Biblii, ako aj pravdy, ktorú nám hovorí náš rozum a svedomie, sa stávame stále náchylnejší na nebezpečné manipulácie, ktoré sa pomocou technologicky vyspelých komunikátorov a mediálnych techník snažia zmeniť naše myslenie a najmä zmeniť vnímanie sveta mladými generáciami.

3. Rozhovor na základe prečítaných textov.

- Aké konkrétne príklady súčasných ideológií vidíme okolo nás?
- Aké možnosti vidíme v opozícii voči týmto ideológiám v našom prostredí?

4. Návrh na modlitbu.

- Recitácia Žalmu 119, 9-24.
- Modlitba „ozvena slova“, na základe prečítaného žalmu.
- Môžete tiež recitovať Korunku Božieho milosrdenstva ako znak zverenia dnešných výziev Bohu.

5. Regula.

Vykonám stánok stretnutia, počas ktorého zvážim, do akej miery zaobchádzam so slovami evanjelia a náukou Cirkvi ako s pravdou, ktorá určuje smer môjho života. Pri rôznych otázkach, čo robiť v danej situácii, pouvažujem, či odvolávam sa na biblické texty alebo texty Učiteľského úradu Cirkvi? Čo by som mal vo svojom živote zmeniť vo svetle týchto úvah?